

- URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Office_of_the_United_Nations_High_Commissioner_for_Human_Rights (date of access: 05.12.2025).
2. Segal T. 18.08.2016. Enron Scandal and Accounting Fraud: What Happened?. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/updates/enron-scandal-summary/> (date of access: 06.12.2025).
3. Bhasin, H. (2023). Volkswagen Scandal: A Case Study on Unethical Practices. <https://www.studocu.vn/vn/document/royal-melbourne-institute-of-technology-vietnam/ethics-and-governance/a-case-study-of-volkswagen-unethical-practice/16956993> (дата звернення: 06.12.2025).
4. Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). Community Living BC | Support for Adults with Developmental Disabilities, Autism and FASD. URL: <https://www.communitylivingbc.ca/wp-content/uploads/2018/05/Creating-Shared-Value.pdf> (date of access: 06.12.2025).
5. Elkington, J. (2018). 25 Years Ago I Coined the Phrase “Triple Bottom Line.” Here’s Why It’s Time to Rethink It. Harvard Business Review. URL: <https://hbr.org/2018/06/25-years-ago-i-coined-the-phrase-triple-bottom-line-heres-why-im-giving-up-on-it> (date of access: 06.12.2025).
6. CFI Team. ESG (Environmental, Social, & Governance). Corporate Finance Institute. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/esg/esg-environmental-social-governance/> (date of access: 06.12.2025).

DOI 10.70286/ISU-10.12.2025.008

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ БОЛГАРІЇ

Хромова Юлія Олександрівна

кандидат наук з державного управління

Планування стратегій у сфері публічного управління посідає ключове місце у забезпеченні отримання якісного результату, сталого довгострокового розвитку та зваженого розподілу наявних ресурсів. «Стратегічне управління забезпечує довгострокове бачення розвитку території, при цьому, дозволяючи формувати цілі, пріоритети та орієнтири, що відповідають інтересам громади та потенціалу території» [1, с. 112]. Проте, варто зазначити, що традиційні підходи до формування стратегічного планування у контексті швидкоплинних суспільних трансформацій іноді виявляються недостатніми, через процеси глобалізації, інтенсивного технологічного розвитку та відповідної зміни у структурі суспільних потреб.

Доцільно розглядати стратегічне планування не з позиції певної реакції на поточні потреби, а як спробу проведення скоординованого врахування соціально-економічних, екологічних та просторових факторів з метою розвитку відповідної території. Відтак, сукупність зазначених чинників засвідчує

актуальність формування й впровадження інноваційних концепцій стратегічного планування, що здатні забезпечити ефективну реакцію на сучасні виклики та оптимальне використання можливостей, які виникають у публічному секторі.

Вважаємо, що стратегічне планування для території Болгарії має вирішальне значення для забезпечення добробуту майбутніх поколінь, оскільки воно формує підґрунтя для забезпечення сталого розвитку, раціонального використання ресурсів і довгострокового суспільного становища. Завдяки поєднанню довгострокового бачення, зваженого розподілу матеріальних, фінансових, людських і природних ресурсів, а також зовнішнього аналізу середовища, стратегічне планування дозволяє швидко реагувати на глобальні виклики, мінімізувати ризики та запобігти виснаженню життєво важливих ресурсів. Отже, як інструмент ухвалення обґрунтованих управлінських рішень, він забезпечує збереження інтересів майбутніх поколінь і створює фундамент для формування справедливого, стійкого та орієнтованого на довготривалу перспективу суспільного розвитку.

Необхідно враховувати, що Болгарія відрізняється різноманітністю території, тому варто одночасно аналізувати як економіко-соціальні, так й екологічні та культурні фактори, що забезпечить якісний сталий розвиток. Це передбачає, що передусім вивчаються потреби мешканців територій, інфраструктура, стан навколишнього середовища, демографічний стан, перспективи тощо. У контексті стратегічного розвитку конкретної території постає формування бачення, завдяки якому буде відбуватися трансформація, а саме:

- а) розвиток сільського господарства;
- б) покращення у лісовому фонді;
- в) охорона навколишнього середовища;
- г) процеси урбанізації, тощо.

Як відомо, значну частину Болгарії займають сільські території, але останні десятиліття характеризуються швидким зменшенням чисельності населення, старінням, низькою економічною активністю та деградацією інфраструктури. Унаслідок, порушується гармонійний сталий розвиток країни, збільшуються територіальні дисбаланси. Таким чином, вважаємо, що розвиток сіл потребує не окремих проєктів, а комплексної стратегії.

Ключові напрями стратегії:

1. Економічний розвиток:

- підтримка малих фермерських господарств та кооперації;
- фінансування малих господарств через державні та європейські програми;
- податкові пільги для малого бізнесу у сільськогосподарському секторі.

2. Інфраструктурний розвиток:

- ремонт доріг, розробка зручних локаційних маршрутів;
- створення «цифрових центрів» з доступом до загальних послуг (інтернет, комп'ютер, принтер, бібліотека, тощо) та іншого простору для відпочинку чи освіти дітей, молоді, осіб літнього віку;
- енергоефективні рішення (сонячні панелі, вітрогенератори).

3. Соціальна політика та демографія:

- залучення молоді для заняття фермерством;
- пільгова оренда житла;
- просування болгарських сіл як середовища для забезпечення спокійного життя: низькі видатками та якісний інтернет.

Таким чином, комплексний підхід до розвитку території може бути застосований за участю мешканців, місцевої влади, бізнесу, держави та міжнародних партнерів. Саме це стане фундаментом для сталого розвитку болгарських сіл.

Вважаємо доцільним також звернутись до досвіду успішних сіл. Це сіла Лещтен (область Благоевград) [2], Ковачевиця (область Благоевград) [3], Широка Лека (Смолянська область) [4]. Успіх зазначених територій було здобуто за рахунок розвитку гостьових будинків, залучення іноземців, розвитку екологічного туризму, використання культурної спадщини, архітектури, освіти, поширення проведення фестивалів, а відповідно й туризм.

Підсумовуючи наведене, зазначимо, що поживавлення сільських територій Болгарії потребує багаторівневої стратегії, що поєднує економіку, інфраструктуру, соціальну сферу, культуру та управління. Визначено, що успіх можливий в умовах застосування комплексного підходу – за участю мешканців, місцевої влади, бізнесу, держави та міжнародних партнерів. Відтак, стратегічне планування створює фундамент для сталого розвитку сіл, повертаючи при цьому сільським територіям роль динамічних, комфортних та привабливих місць для життя.

Список використаних джерел

1. Приходченко Л.Л., М.П. Попов. Інноваційні інструменти забезпечення сталого розвитку територіальних громад та регіонів в умовах політико-управлінських трансформацій: навчальний посібник. За заг. ред. Л. Л. Приходченко, М. П. Попова. – Нац. ун-т «Одеська політехніка». Одеса. – 2025. – 548 с.
2. Leshten – Famous Bulgarian Town Information [Електронний ресурс] // Investbulgaria.com. – Режим доступу: https://www.investbulgaria.com/Leshten.php?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 07.12.2025).
3. Kovachevitsa – a tale hewn in stone going back 500 years [Електронний ресурс] // Old-news.bnr.bg. – Режим доступу: https://old-news.bnr.bg/en/post/100289582/kovachevitsa-a-tale-hewn-in-stone-going-back-500-years?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 07.12.2025).
4. Architectural Reserve Shiroka laka Village [Електронний ресурс] // Ilovebulgaria.eu. – Режим доступу: https://ilovebulgaria.eu/en/architectual-reserve-shiroka-laka/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 07.12.2025).